

FEATURES OF MUSIC TRAINING AND EDUCATION OF THE THIRD GRADE PUPILS OF THE COMPREHENSIVE SCHOOL

Introduction. *The beginning of the XXI century in the education of Ukraine was marked by the accepting the State Standard of Elementary General Education, which sets the task of developing a personal valuable relation to art, artistic and creative abilities, understanding and creating artistic images and the need for spiritual self-expression. An important role in solving these tasks belongs to musical art. Considering it, music pedagogy faces many problems, among which one of the most actual is the problem of musical education and training of junior pupils. Its scientific development naturally comes from the requirements to the teacher of music and directly affects the theory and practice of musical education.*

At comprehensive school, musical art is not only a school subject learned by pupils but also an effective means of influencing them. Therefore, the issue of correlation of junior pupils' musical education and musical training becomes important.

Purpose: *to consider the method of musical education and training of third grade pupils of a comprehensive school.*

Methods: *Analysis of psychological and pedagogical sources, own judgments, generalization, systematization.*

Results. *Music lessons in the third grade raise the pupils to a new level of comprehension of the features of musical art. Assimilation of the program material is based on the pupils' acquired knowledge and skills, the intonational and auditory experience and involves the continuous discovery of vital connections of music through the comparison of similar and different intonations and topics, elements of the musical language, parts of the musical work.*

Originality. *To substantiate the essence of the organizational and pedagogical methods and techniques that will influence the development of the musical culture of third grade pupils of the comprehensive school.*

Conclusion. *Using of various types of music activities at music lessons in the third grade greatly contributes to the education and development of interest in serious music, the development of skills for analysis and comprehension of art works, emotional, creative performance of musical works, the development of skills for the synthesis of musical works with other types of art and with the phenomena of life.*

Key words: *music lesson, third grade pupils, music program, musical education and training, types of musical activities.*

References

1. Asaf'ev B. V. Muzykal'naya forma kak process. Kn.1-2 / B. V. Asaf'ev. – L.:Muzyka, 1971 r. – 376 s.
2. Vikova ta pedagogichna psykholohiya: Navch.posib. / O. V. Skrypchenko, L. V. Dolyn's'ka, Z. V. Ogorodnijchuk ta in. – K.: Prosvita,2001. – 416 s.
3. Mishedchenko V. V. Metodyka muzychnogo vykhovannya. Navchal'nyj posibnyk / V. V.Mishedchenko – Glukhiv, 2004. – 119 s.
4. Pechers'ka E. P. Uroky muzyky v pochatkovykh klasax / E. P. Pechers'ka. – K.: Lybid', 2001. – 272 s.
5. Programy dlya zagal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv. Muzyka: 1-8 klasy /Avt. kol. R.Marchenko, O.Rostov's'kyj, L.Khlebykova. – K.: Shkil'nyj svit, 2001. – 238 s.
6. Rostov's'kyj O. Ya. Metodyka vykladannya muzyky v pochatkovij shkoli / O. Ya. Rostov's'kyj. – Ternopil': Navchal'na knyga - Bogdan, 2000. – 216 s.

Отримано редакцією 23.08.2018 р.

УДК 379.8

DOI: 10.31376/2410-0897-2018-3-38-216-223

Алла Володимирівна Дяченко,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
промислового дизайну та інформаційних технологій
Київського державного інституту декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука,
e-mail: diachenko.alla@ya.ru

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЕВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті розглянуто особливості організації дозвіллевої активності студентської молоді як соціальної групи. Розглянуто сутність анімації як сучасної форми соціальної роботи у сфері дозвілля молоді. Автор зазначає, що навчальна діяльність студентів відбувається в постійному взаємозв'язку з дозвіллевою діяльністю, у якій студент має можливість взаємодіяти із соціальним оточенням та задовольняти різні соціальні потреби. Аналізуються провідні види діяльності, яким студенти надають перевагу на дозвіллі. Особливу увагу приділено завданням активізації традиційних виховних сфер ЗВО, розбудові позитивного

інформаційно-дозвіллевого середовища студентської молоді, підтримки дозвіллевих ініціатив.

Ключові слова: вільний час, дозвілля, сфера дозвілля, дозвіллева активність, дозвіллевий час, студентська молодь, анімація.

Постановка проблеми. Важливе місце у житті сучасної молоді людини посідає сфера вільного часу, який є одним з важливих засобів формування особистості молоді людини, оскільки в його умовах найбільш сприятливо проходять рекреаційно-відтворювальні процеси, які знімають інтенсивні фізичні, інтелектуальні, психічні навантаження. Вільний час приваблює студентів нерегламентованістю, самостійним вибором різних видів занять, можливістю поєднувати в ньому розважальні та розвивальні види діяльності.

Тривалість дозвілля постійно зростає, підвищується темп зростання індустрії дозвілля, урізноманітнюються способи його проведення, відбувається розширення і збагачення форм. А серед цих способів проведення дозвілля (або його типів) істотно помітні тенденції, що дозволяють розглядати певні форми дозвілля як сферу, яка чинить опір процесам стандартизації та ринковим відносинам.

Однак організація дозвілля студентської молоді складна та суперечлива. Адже, з одного боку, маючи можливість вибирати заняття на дозвіллі за власним бажанням, молоді люди часто не готові до свідомого вибору видів діяльності, які б сприяли повноцінному формуванню особистості. З іншого – молоді люди сприймають дозвілля тільки як час розваг. Така ситуація пояснюється тим, що організація дозвілля учнівської молоді зазвичай зводиться до окремих розважальних заходів або ж до перенесення у сферу дозвілля методів і форм навчальної діяльності; викликає тривогу і відсутність у частини студентської молоді стимулу до навчання, самоосвіти, творчості, розвитку своїх здібностей тощо.

Ще одною проблемою є розширення платних освітніх послуг. Адже комерціалізація дозвіллевої сфери, витіснення безкоштовних культурних послуг із центрів дозвілля розмежували молодіжне середовище. Таке розмежування відбувається не за рівнем знань та здібностей, а за матеріальними можливостями батьків. Така ситуація може призвести до втрати значної частини інтелектуального потенціалу держави внаслідок соціальної нерівності.

Нові умови сприяли пошуку нових методів роботи з молоддю. Незважаючи на певні зміни в підходах до роботи з молоддю та до функціонування соціокультурного простору в цілому, все ж ця робота залишається на колишніх підставах – принципах, методах, що вимагають модернізації, оскільки в умовах, що змінилися, вони часто є неефективними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Студіювання наукових джерел переконує, що розроблення проблеми вільного часу як простору, в якому відбувається фізичний та духовний розвиток особистості, її соціалізація, й особливості організації дозвілля в різні часи, перебували в площині наукових інтересів філософів, соціологів, психологів, педагогів. На теоретичному й практичному рівнях це питання опрацьовували відомі педагоги (Я. Коменський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, К. Ушинський, С. Шацький та ін.).

Різні аспекти організації дозвілля вивчають сучасні вчені, серед яких: Т. Кисельова, Ю. Красильников, Е. Григор'єва, М. Долженкова, Н. Ярошенко (основи соціально-культурної діяльності), С. Шмаков (дитяче дозвілля, дозвілля школяра), Е. Соколов (вільний час і характеристика дозвілля), В. Байкова (вільний час і всебічний розвиток особистості), Г. Фролова, Б. Титов (соціалізація дітей у сфері дозвілля), В. Суртаєв, М. Пшибиш-Заремба (соціально-педагогічні особливості молодіжного дозвілля), Ю. Стрільців, А. Мальхер (спілкування у сфері вільного часу), Р. Новікова, В. Новаторів (організатори дозвілля), Ф. Махов (підліток і вільний час), Б. Матіяс (економічна функція дозвілля), М. Бушканець, О. Мацукевич (вільний час школярів як педагогічна проблема), А. Жарков, В. Чижиков (технологічні аспекти культурно-дозвіллевої діяльності) та ін.

Сучасні дослідники розкривають сутність і функції дозвіллевої діяльності, обґрунтовують загальні принципи, форми й методи організації дозвілля (А. Воловик, В. Воловик, О. Дубасенюк, В. Піча, Н. Яременко та ін.); характеризують значення дозвіллевої діяльності у формуванні різних сторін особистості, вихованні гуманістичних, патріотичних і громадянських якостей, формуванні її життєвих перспектив, розвитку творчості (Є. Лаврентьева, Ю. Пелех, І. Рябченко, В. Салко, О. Чуланова Е. Цибуля та ін.).

С. Іконніковою, І. Мельниковим, Б. Трегубовим, К. Шульгою, Д. Половеньою, Л. Пелех обґрунтовано концептуальні засади вільного часу як чинника формування особистості студента. Наукові розвідки О. Винославської, О. Дубасенюк, О. Киричука, С. Цюлюпи, О. Якуби спрямовані на визначення умов удосконалення різних напрямів і форм позааудиторної виховної роботи вищих закладів освіти, формування у студентів культури використання вільного часу. Однак слід зазначити, що за такої уваги до питань застосування вільного часу молоді відсутній аналіз сучасного стану використання інноваційних форм та методів організації дозвіллевої активності студентів.

Формулювання мети статті. Метою запропонованої наукової розвідки є визначення інноваційних форм та методів організації дозвіллевої активності студентської молоді.

Наукова новизна статті полягає в тому, що визначено сутність інноваційних технологій організації дозвілля як різновиду педагогічних технологій; уточнено компоненти виховання студентів за новими технологіями; дістали подальшого розвитку основні положення особистісно орієнтованого виховання студентів ЗВО; результати та висновки, отримані під час дослідження дають, можливість окреслити основні проблеми та перспективи застосування інноваційних форм та методів організації дозвілдової активності студентської молоді на практиці.

Виклад основного матеріалу. Завдання вищої школи полягає в підготовці майбутнього спеціаліста, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, є суб'єктом особистісного та професійного зростання, здатного до різноманітних видів творчої діяльності. Важливе місце у житті сучасної молоді людини посідає сфера вільного часу, який є одним з важливих засобів формування особистості молоді людини, оскільки в його умовах найбільш сприятливо проходять рекреаційно-відтворюючі процеси, які знімають інтенсивні фізичні, інтелектуальні, психічні навантаження [1].

Сфера дозвілля – складова соціального простору, в якій мають створюватися умови для задоволення широкого кола дозвіллових потреб, реалізація котрих сприятиме вільному виявленню прагнень до просоціальної діяльності особистості й груп. Дозвіллове середовище – це простір для реалізації соціального виховання шляхом надання соціальним суб'єктам розмаїття можливостей непримусової соціальної самореалізації. У ній функціонують певні структури та заклади, які через ефективне керування активізуються для підвищення соціально-виховного потенціалу. У сфері дозвілля має бути інтегративний компонент, завдяки якому вможливується об'єднання зусиль, він і стає системоутворювальним фактором для реалізації соціально-педагогічної діяльності в межах відкритої системи у дозвілловому просторі [2].

Дозвілля молоді, зокрема студентів, істотно відрізняється від дозвілля інших вікових груп з огляду на її специфічні духовні та фізичні потреби і властиві їй соціально-психологічні особливості. До таких особливостей можна віднести підвищену емоційну, фізичну рухливість, динамічну зміну настроїв, інтелектуальну сприйнятливості.

Дослідники розглядають типологізацію дозвілдової діяльності молоді за принципом своєрідної «піраміди», тобто розширення видів та форм дозвілдової активності від типу до типу. Найпростішим типом можна назвати «домашній», який розширюється такими заняттями, як комп'ютер, самоосвіта або хобі, що мають виразний розвивальний компонент. Такий тип дозвілдової діяльності називають «розвивальним», і він розширюється за рахунок видів дозвілдової активності поза домом. Відвідування кіно, театрів, музеїв, концертів, клубів, а також залучення до діяльності різних культурних, освітніх, суспільно-політичних інститутів надає соціальному життю студента найбільшій повноті і характеризує «соціально активний» тип дозвілля, який є «вінцем» ієрархічної «піраміди» дозвілдової активності [1].

Під час наукового пошуку з'ясовано, що форми дозвілдової активності студентів можна класифікувати: за напрямом (виховні, навчальні, наукові); за кількістю учасників (індивідуальні, групові та масові); за змістом та способом подання інформації (теоретичні, практичні, комбіновані); за способом виконання (усні та письмові). Варіативність форм за кількістю учасників є важливою для формування суб'єктної позиції студентів, оскільки кожна з них надає певні можливості. Так, індивідуальні форми надають можливості для формування у студентів самостійності, відповідальності, здатності до цілепокладання, організації власної діяльності та рефлексії, для збагачення власного досвіду освітньої діяльності й пізнання себе в ній.

Групові форми мають цільовий характер, тобто припускають наявність певної спільної мети та спільних інтересів. Така діяльність надає можливості для розвитку лідерських, організаторських, комунікативних, рефлексивних умінь, уміння працювати у команді, сприяє розвитку толерантності.

Масові форми дуже різноманітні, та порівняно з іншими формами мають перевагу в тому, що розраховані на одночасне охоплення великої кількості студентської молоді. Формам масової дозвілдової активності властиві яскравість, урочистість, великий емоційний вплив, тобто вони дають змогу впливати на мотиваційну сферу студентів, забезпечують можливість формувати позитивне ставлення до освітньої та майбутньої професійної діяльності.

Студенти закладів вищої освіти можуть добровільно вибирати різні види занять у позааудиторній діяльності, що означає як свободу вибору напряму діяльності, так і окремих заходів, форми і міри своєї участі (глядач, слухач, помічник у організації, учасник тощо). Такий вибір надає студенту можливості для самопізнання, визначення своїх ставлень, потреб, інтересів і цілей, тобто для самодетермінації та здатності до цілепокладання, які є характеристиками суб'єктної позиції.

Отже, участь студента у дозвілловій діяльності розглядаємо як прояв його активності й ініціативності. Дозвіллова активність надає можливості для набуття знань про певний вид діяльності, про себе та інших у ній, для збагачення досвіду діяльності та взаємин з іншими її учасниками, для формування певних умінь й особистісних якостей.

Оскільки регулювання діяльності особистості у сфері дозвілля відбувається непримусовими засобами,

то основним регулювальним важелем на індивідуальному рівні стає мотивація до активності на основі ціннісних орієнтацій. Дозвіллева діяльність надає активного мотивувального характеру, що перетворює студента на критично мислячого суб'єкта засобами інтелектуального усвідомлення, мистецтва, різних видів творчої активності (інтерактивні форми діяльності з проблем соціального виховання для активу студентів, зацікавлених у розбудові позанавчальної та дозвіллевої діяльності, а також заходи для всіх бажаючих, що сприяють емоційному сприйняттю дійсності, саморегулюванню, соціальному самовизначенню).

Інтенсифікація дій, що сприяють безпосередній участі студентів у соціально-культурних процесах на підґрунті провідних видів позанавчальної діяльності, самоорганізація дозвілля студентської молоді сприяють виявленню громадянської та просоціальної позиції у сфері дозвілля (самоврядування, волонтерство, громадська діяльність, спільна творчість у різних видах). Вирішення цього завдання сприяє прояву соціальної суб'єктності у груповій взаємодії у сфері дозвілля в соціально-виховному середовищі ВНЗ. Реалізується шляхом виявлення дозвіллевих уподобань студентів і сприяння реалізації інтересів та здібностей у позанавчальній діяльності; об'єднання студентів у групи за інтересами й вироблення ними стратегії та тактики реалізації їх у соціально-позитивному напрямі.

Ю. Янісів указує, що у сфері освіти інновації передбачають запровадження та поширення ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, які підвищують показники якості освіти, спричиняючи модифікацію змісту, методів, форм навчання й виховання з метою адаптації педагогічного процесу до нових вимог. При цьому орієнтація на нове, пошук і його впровадження не є самоціллю. Важливішим є забезпечення адекватності та результативності освіти відповідно до запитів суспільства. Отже, інноваційні процеси в системі педагогічної освіти, на нашу думку, мають передбачати: глобальні зміни в науково-педагогічній думці, пов'язані зі зміною ціннісних орієнтацій, гуманістичною стратегією, запитами соціуму; системні зміни в структурі педагогічної освіти, виборі стратегії реформування освіти на державному рівні, з урахуванням національних та суспільних інтересів, особливостей менталітету; практичні зміни щодо оновлення навчальних програм (змісту) і методів (технологій) підготовки фахівців на основі компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів [3].

В останнє десятиліття серед найбільш поширених і найефективніших форм організації молодіжного дозвілля виділилася анімація, яка об'єднує різноманітні форми дозвіллевих занять (гру, театралізацію, психологічні, пізнавальні тренінги, масові свята тощо). Науковці наголошують на інноваційності анімації як технології організації дозвілля, її спрямуванні на процес оптимізації міжгрупових та міжособистісних відносин. Принципова новизна анімаційної діяльності може бути охарактеризована новими цілями, завданнями та прикладними технологіями, що визначають процес оптимізації міжособистісних і міжгрупових відносин [4, с. 74].

Отже, сьогодні анімація як особлива технологія посідає вагоме місце. Зазначимо, що активізація анімаційного соціально-виховного середовища ВНЗ сприяє розвитку соціальної творчості. Відбувається через поступову активізацію соціально-виховного середовища ВНЗ на внутрішньому рівні, передбачає реалізацію конкретних цілей: виявлення можливостей ВНЗ (прихованого потенціалу соціальних суб'єктів на внутрішньому рівні виховного простору); перетворення соціальних лідерів на єдину команду активних, заповзятливих ентузіастів, позитивно налаштованих, оптимістично сприймаючих дійсність; використання ресурсів навчання й виховання закладу (мистецтво, науково-інтелектуальні можливості, медіа-простір, соціально-культурні комунікації); набуття власного соціально-творчого «обличчя», яке буде впізнаватися серед інших; консолідація зусиль та трансляція соціально-культурного досвіду на зовнішній рівень [5].

Термін «анімація» використовується у вузькому і широкому значеннях. У вузькому значенні анімація – організація дозвілля, діяльність щодо розроблення та впровадження спеціальних програм проведення вільного часу. У широкому розумінні до складу анімації належить світоглядний потенціал, анімацію розуміють як соціокультурне явище. У такому аспекті поняття «анімація» дозволяє, з одного боку, досить точно охарактеризувати цілі соціокультурної діяльності, виявити її консолідувальний характер, а з іншого – позначити внутрішній аспект відносин суб'єктів соціокультурного процесу (особливі способи спілкування, діалогу, наповненого участю, почуттям, дією). У зв'язку з цим зазначають, що в сучасній науці застосування поняття «анімація» пов'язане здебільшого із соціальним аспектом, тобто це поняття використовується в основному для характеристики відносин [4, с. 82].

Показовим прикладом соціальної анімації є створення декілька років таку кіноклубу «Новий погляд», який розгорнув свою діяльність на базі Чернігівського національного технологічного університету (ЧНТУ), що був створений самими студентами вишу. Це свідчить про те, що молоді люди зацікавлені в тому, щоб проводити своє дозвілля змістовно та допомагати в цьому іншим, привносячи в нього виховний, пізнавальний зміст, елементи естетики та цільового спілкування. Такий напрям дозвілля дає змогу студентам не лише бути учасниками, а й активними організаторами, долучаючись до процесу вибору фільму, підготовки заходу та брати участь в обговоренні.

Як зазначає Т. В. Скорик, провідними мотивами відвідування заходів кіноклубу є цікавість та новизна.

Так, більшість молодих людей (44 %) керувалася мотивом зацікавленості та пошуку нового у сфері дозвілля; 28 % респондентів скористалися рекомендаціями знайомих, які мали позитивний досвід відвідування заходу; 20 % учасників надають перевагу змістовному дозвіллю, яким вважають відвідування кіноклубу; 8 % учасників прийшли на захід з метою організації дозвілля для інших студентів. Оскільки мотиви породжуються інтересом, то важливо було з'ясувати, чим студентів зацікавлює відвідування кіноклубу. Половина відвідувачів (56 %) усвідомлює, що вільний час повинен проводитися цікаво та корисно. Таких студентів можна вважати потенційними учасниками заходів соціальної анімації. Зацікавлені в новизні 20 % респондентів та 20 % у можливості комунікації у процесі відпочинку. Саме таким вимогам відповідають заходи, організовані за технологією соціальної анімації. Визначено, що відвідування студентами кіноклубу сприяє: змістовному наповненню дозвілля (44 % студентів); розвитку комунікативних навичок (24 %); поліпшенню художнього смаку та пізнавальних здібностей (по 16 %). Відвідування кіноклубу сприяє задоволенню потреб студентів у: саморозвитку (32 % опитаних учасників відзначають, що, відвідуючи кіноклуб, задовольняють цю потребу); налагодженню соціальних відносин (32 %); комунікації (24 %); раціональному проведенні дозвілля (12 %). У процесі відвідування кіноклубу студенти помітили позитивні зміни у своїй особистості: зміни у системі цінностей та пріоритетів у дозвіллевій діяльності (48 % опитаних учасників). Це свідчить про те, що участь в анімаційних заходах змінює ставлення молодого людини до організації власного дозвілля на користь активних та змістовних занять; зміни в поведінці в напрямі підвищення соціальної активності (28 %); особистісні зміни в напрямі підвищення впевненості та самооцінки [6].

Цікавим, на нашу думку, є досвід Київської Академії Козацтва (КиАК) в організації різних соціально-просвітницьких проектів. Серед них: дослідження змін у національному менталітеті під впливом глобальних перетворень; «Козацька Світлиця» – науково-просвітницький центр популяризації історії козацтва; «Центр Екзистенційного консультування» – психологічна допомога (групові тренінги та індивідуальні консультації); «Клуб Козацького дозвілля» – етнокультурний простір КиАК. Вони є не лише осередками отримання знань, а й простором для міжособистісного спілкування. У сучасному соціальному просторі спілкування є складовою культури особистості, що віддзеркалює його ціннісні орієнтації [7].

Глобальна мережа Інтернет зі своїми різноманітними функціями стає повсякденною реальністю та відкриває нові перспективи для забезпечення самореалізації особистості у дозвіллевій діяльності. З появою Інтернет-ресурсів життя студентської молоді набуває перетворень, а саме: зміна структури проведення дозвіллевої діяльності, швидкість отримання інформації різними каналами, характер організації студентами взаємних дій, спрямованих на реалізацію спільної діяльності. Для студентської молоді Інтернет – це не лише зручне та майже завжди доступне джерело різноманітних відомостей, але, насамперед, середовище спілкування, сфера ігрової й творчої діяльності.

Інформаційно-дозвіллевий простір як культурно-комунікаційний осередок у соціально-виховному середовищі ВНЗ відіграє роль новітнього актуального для студентства простору, у якому вдало поєднуються традиції та новації. В інформаційному суспільстві та закладі вищої освіти як осередку підготовки фахівців вищого ґатунку, які засвоюють сучасні знання, особливого значення набуває сучасне інформаційне середовище ВНЗ з усіма його атрибутами, що охоплює бібліотеку ВНЗ як осередок накопичення й надання інформації, студентський музей як форму соціальної та культурної комунікації, власну медіа продукцію (газета закладу, сайт установи, сторінки кафедр в Інтернеті, рекламні ролики тощо), Інтернет-простір [2].

Досліджуючи дозвіллеву активність молоді, можна виділити десятки видів, форм соціально-культурної активності молоді, які, безсумнівно, поширюються на всі вікові групи: тематичні дискотеки, їх особливість у тому, що змістова структура наповнена інформаційно-пізнавальними видовищними технологіями: наприклад, тематичні дискотеки, присвячені творчості певних «знакових» музичних груп або виконавців; різні модифікації сюжетно-рольових ігор, своєрідний синтез трьох компонентів: спорту, розваги й інтелектуальної складової; «перформанс» і «хеппенінг»; воєнно-історичне моделювання рольові й сюжетно-рольові ігри («Сутичка», «Фотополювання», рольові ігри «толкієністів»), КВК, лицарські клуби, неформальні молодіжні об'єднання, екстремальний спорт (пейнтбольні клуби, курси екстремального водіння, кінні клуби й т. д.) і екстремальний туризм (тури на виживання, кінні клуби, клуби ролерів, байкерів й т. д.), Інтернет-технології та багато інших.

Також можна виділити такі методи та форм дозвіллевої активності: виїзна студентська бібліотека (інтернеттека, бібліобус), експозиція студентського музею (популяризація власного ВНЗ серед сільської молоді та населення), студентські вистави в сільській школі, віртуальна екскурсія, Інтернет-клуб у селі, міжрегіональні ініціативи (моя мала батьківщина). Ефективними будуть обмін студентами різних регіонів, майстер-класи з регіональних мистецтв, етноанімація, свято регіонального костюма та кухні, історичні реконструкції регіональних і державних подій, виїзна музейна експозиція ВНЗ «Обмін музеями». Отже, акцент робиться на новітніх засобах, які набувають поширення в інформаційному суспільстві та утворюють дозвіллевий інтерес студентської молоді.

Висновки. Оскільки більшість студентської молоді проводить свій вільний час в Інтернеті,

замінюючи види дозвіллевої діяльності новими способами задоволення потреб. Серед них найбільш популярними є слухання музики, перегляд фільмів, фотографій, пошук та читання різноманітної літератури тощо. Для студентської молоді спілкування залишається провідним у дозвіллевій діяльності. Проте у сучасних умовах воно набуває нових, актуальних форм, а саме: соціальні мережі, чати, форуми, блоги, YouTube, e-mail дискусійні групи, Skype та ін. Саме ці ресурси, на нашу думку, сприятимуть самореалізації студентів у процесі дозвіллевої діяльності.

Таким чином, традиційно заклади вищої освіти були значущими для функціонування того територіального простору, у якому існували, а студентська молодь становила значний прошарок населення. У сучасних умовах цей простір розширюється відповідно до умов загального соціального середовища, зокрема дозвіллевого, водночас посилюється значення студентства як суб'єкта просоціальної дозвіллевої діяльності. В умовах інформаційного суспільства обмежень для цього простору не існує, тобто має бути врахований не тільки територіальний, але й міжнародний та віртуальний простір, у якому здійснюється дозвіллева активність студентської молоді (у сукупності – відкрита сфера дозвілля). Отже, постає необхідність у моделюванні дозвіллевої активності для студентської молоді з урахуванням рівнів її реалізації, мети, напрямів, завдань, методів, форм і засобів здійснення, що і буде предметом подальших розвідок.

Список використаних джерел та літератури

1. Шевчук І. В. Особливості організації дозвіллевої діяльності студентської молоді / І. В. Шевчук // Педагогічний альманах. – 2013. – Вип. 19. – С. 277–283.
2. Максимовська Н. О. Розвиток соціальної творчості студентської молоді у сфері дозвілля: анімаційний підхід / Н. О. Максимовська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – 2013. – Вип. 17 (1). – С. 436–447.
3. Янісів Ю. О. Напрями інноваційних процесів у вищій педагогічній освіті / Ю. О. Янісів // Теоретична і дидактична філологія. – 2017. – Вип. 24. – С. 259–268.
4. Абрамов Л. К. Центр місцевої активності для розвитку громади / Л. К. Абрамов, Т. В. Азарова. – Кіровоград : ІСКМ, 2012. – 144 с.
5. Максимовська Н. О. Модель анімаційної соціально-педагогічної діяльності зі студентською молоддю у сфері дозвілля / Н. О. Максимовська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – № 3. – С. 468–480.
6. Скорик Т. В. Соціальна анімація як інноваційна технологія організації дозвілля студентської молоді / Т. В. Скорик, А. В. Вербицька // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. – 2014. – № 1. – С. 134–142.
7. Волошина А. Л. «Козацька світлиця» як осередок міжособистісного спілкування в українському етнокультурному просторі / А. Л. Волошина, Л. Г. Олійник, Л. Є. Сичевська // Освіта та розвиток обдарованої особистості: педагогічний та психологічний досвід. – 2017. – № 1 (56). – С. 34–42.

Алла Владимировна Дяченко,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры
промышленного дизайна и информационных технологий
Киевского государственного института
декоративно-прикладного
искусства и дизайна имени Михаила Бойчука,
e-mail: diachenko.alla@ya.ru

ИННОВАЦИОННЫЕ ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОРГАНИЗАЦИИ ДОСУГОВОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

В статье рассматриваются особенности организации досуговой активности студенческой молодежи как социальной группы. Рассмотрена сущность анимации как современной формы социальной работы в сфере досуга молодежи. Автором отмечается, что учебная деятельность студентов проходит в постоянной взаимосвязи с досуговой деятельностью, в которой студент имеет возможность взаимодействовать с социальным окружением и удовлетворять различные социальные нужды. Анализируются ведущие виды деятельности, которые студенты предпочитают на досуге. Особое внимание уделяется задачам активизации традиционных воспитательных сфер вузов, развитию положительной информационно-досуговой среды студенческой молодежи, поддержки досуговых инициатив.

Ключевые слова: свободное время, досуг, сфера досуга, досуговая активность, досуговое время, студенты, анимация.

Alla Dyachenko,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor Department of Industrial Design
and Information Technologies
Kyiv State Institute of Applied Arts
and Design named after Mykhailo Boychuk,
e-mail: diachenko.alla@ya.ru

INNOVATIVE FORMS AND METHODS OF ORGANIZATION OF LONG-TERM ACTIVITY OF STUDENT YOUTH

The article deals with the peculiarities of organization of leisure activity of student youth as a social group.

Introduction. *The leisure time is constantly growing, the growth rate of the leisure industry grows, the ways of its development are diversified, the forms are expanded and enriched. And among these ways of spending leisure (or its types) are noticeable trends that allow you to consider certain forms of leisure as a sphere that resists standardization processes and market relations. However, the organization of leisure for student youth is complex and controversial.*

Purpose. *The purpose of the proposed scientific research is to determine the innovative forms and methods of organizing leisure activities of student youth.*

Methods. *In the process of reviewing theoretical positions and obtaining results methods of analysis of scientific facts, synthesis of the leading ones are used.*

Results. *Activization of the animation social and educational environment of the university for the development of social creativity. It occurs due to the gradual activation of the socio-educational environment of the university at the internal level, envisaging the realization of specific goals: the identification of the opportunities of universities (the hidden potential of social actors at the internal level of the educational space); transforming social leaders into a single team of active, enterprising enthusiasts, positively-minded, optimistically perceiving reality; using educational resources of the institution (art, scientific and intellectual capabilities, media space, social and cultural communications); acquiring his own social and creative «face», which will be recognized among others; consolidating efforts and translating social and cultural experience into an external level.*

Originality. *The novelty of the study is that today there is no analysis of the current state of the use of innovative forms and methods of organization of leisure activity of students.*

Conclusion. *Traditionally, institutions of higher education were significant for the functioning of the territorial space in which they existed, and the student youth was a significant stratum of the population. In modern conditions, this space is expanding in accordance with the conditions of the general social environment, in particular leisure time, with this the importance of students as a subject of social-free leisure activities is intensified. In the conditions of the information society, there are no restrictions for this space, that is, not only territorial, but also international and virtual space, in which leisure activity of student youth is carried out (in the aggregate - an open sphere of leisure), should be taken into account. Thus, there is a need for simulation of leisure activities for student youth, taking into account the levels of its implementation, goals, directions, tasks, methods, forms and means of implementation, which will be the subject of further exploration.*

Key words: *leisure time, leisure, leisure sphere, leisure activity, student youth, animation.*

References

1. Shevchuk I.V. Features of the organization of leisure activities of student youth / I. V. Shevchuk // Pedagogical almanac. – 2013. - Issue 19. - P. 277-283.
2. Maksimovskaya N.O. Development of social creativity of student youth in the field of leisure: animation approach / N.O. Maksimovskaya // Theoretical and methodological problems of education of children and pupils. - 2013. - Issue 17 (1). - P. 436-447.
3. Shevchuk I.V. Features of the organization of leisure activities of student youth / I.V. Shevchuk // Pedagogical Almanac. - 2013. - Issue 19. - P. 277-283.
4. Yanisov Yu.O. Directions of innovative processes in higher pedagogical education / Yu. O. Janis // Theoretical and didactic philology. Series: . - 2017 - Voip. 24. - pp. 259-268.
5. Abramov L.K. Center for Local Activities for Community Development / L.K. Abramov, T. Azarov. - Kirovograd: ISKM, 2012. - 144 c.
6. Maksimovskaya N.O. Model of animation of social-pedagogical activity with student youth in the field of leisure / N.O. Maksimovskaya // Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. - 2015. - No. 3. - P. 468-480
7. Abramov L.K. Center for Local Activities for Community Development / L.K. Abramov, T. Azarov. - Kirovograd: ISKM, 2012. - 144 c.
8. Skoryk T.V. Social animation as an innovative technology of student leisure leisure organization / T. V.

- Skoryk, A.V. Verbitskaya // Problems of social work: philosophy, psychology, sociology. - 2014. - No. 1. - P. 134-142
9. Voloshina AL «Cossack Svitlytsya» as the center of interpersonal communication in the Ukrainian ethno-cultural space / AL Voloshina, L. G. Oliynyk, L. Ye. Sychevskaya // Education and development of gifted personality: pedagogical and psychological experience. - 2017 - No. 1 (56). - p. 34-42
10. Maksimovskaya N.O. Model of animation of social-pedagogical activity with student youth in the field of leisure / N.O. Maksimovskaya // Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. - 2015. - No. 3. - P. 468-480

Отримано редакцією 22.08.2018 р.

УДК 37.046»465*7/11» : 373.3 : 316

DOI: 10.31376/2410-0897-2018-3-38-223-229

Галина Іванівна Єрко,

викладач-методист, викладач кафедри суспільних
дисциплін Луцького педагогічного коледжу,
e-mail: ierko_galy@ukr.net

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ»

У статті розглянуто теоретичні основи формування медіаграмотності в освітньому процесі. Акцентується увага на необхідності впровадження медіаосвіти у викладання навчальних дисциплін. Показано особливості впровадження медіаграмотності в освітній процес закладів вищої освіти на прикладі вивчення дисципліни «Соціологія» у Луцькому педагогічному коледжі.

Ключові слова: медіаграмотність, соціологія, аналіз документів, контент-аналіз, методи навчання.

Постановка проблеми. Підвищення якості освіти є однією з головних складових державної освітньої політики, при цьому особливий акцент робиться на необхідності «переорієнтації освіти на формування необхідних для життя ключових компетентностей» [1], тобто забезпеченні зростання ступеня відповідності змісту та форм освітнього процесу практичному застосуванню отриманих навичок у реаліях сучасного світу, що постійно змінюється. Вітчизняна система освіти посідає ключове місце у формуванні особистості, яка наділена такими якостями, як критичне сприйняття отримуваної інформації, патріотизм, протидія зовнішній інформаційній агресії та ін.

Важливою складовою впровадження медіаграмотності в освітній процес є розроблення навчальних програм і матеріалів, підготовка вчителів та викладачів, які осмислюють роль і місце медіаосвіти на сучасному етапі та специфіки її використання під час вивчення різних навчальних дисциплін. Необхідність упровадження медіаосвіти в Україні нині визначається реаліями сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ще на 32-й Генеральній конференції ЮНЕСКО було акцентовано увагу на тому, що сучасна освіта «має підготувати людину до функціонування в складному і суперечливому соціумі. А це означає необхідність виховання таких рис, як толерантність, сприйняття інших культур, релігій, цінностей, уміння спілкуватися з їх носіями; виховання здатності бути не просто громадянином світу, а й громадянином глобалізованого суспільства» [2]. На наш погляд, це безпосередньо стосується вчителів початкової школи, які мають навчити майбутніх вихованців нових стандартів роботи з інформацією.

2016 року Президія Національної академії педагогічних наук України схвалила нову редакцію Концепції впровадження медіаосвіти в Україні. Головна мета Концепції – «сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіаосвіти, що має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку й консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, усебічно підготувати дітей і молодь до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формувати у громадян медіаінформаційну грамотність і медіакультуру відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей» [3].

Пріоритетною умовою ефективної реалізації Концепції є її наукове забезпечення. Автори Концепції вважають за доцільне започаткувати міжвідомчу програму з розвитку медіаосвіти в Україні, яка забезпечила б координацію зусиль установ НАПН та інших зацікавлених організацій щодо реалізації Концепції, а також розроблення науково-методичних засад забезпечення різних форм медіаосвіти в умовах реформування системи освіти [3].

2017 року Міністерство освіти та науки затвердило всеукраїнський експеримент із медіаосвіти на 2017–2022 роки, який має назву «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику». Експеримент передбачає масове наскрізне